

STEPHANIE DRAY

LOTOS S NILA

ROMAN O KLEOPATRINOJ KĆERI

Preveo s engleskoga
Marko Majerović

*Adamu,
čovjeku koji je omogućio nastanak ove knjige,
kao i sve ostalo u mojem životu.*

Dragi čitatelju,

u ovoj sam knjizi primijenila neka općevažeća pravila koja valja objasniti. Za početak, priklonila sam se najpoznatijim grafijama i načinima pisanja imena povijesnih ličnosti. Primjerice, koristila sam ime Marko Antonije za Marcusa Antoniusa i Oktavijan umjesto Octavius ili Octavianus. Također, služila sam se engleskim izrazima za latinske pojmove gdje je god to bilo moguće. Jedan je primjer moja uporaba riječi gospa gdje bi riječ domina možda bila preciznija.

Osim toga, Oktavijana sam u cijelom romanu nazivala carem, iako se naše suvremeno shvaćanje te riječi uvelike razlikuje od tradicionalne uporabe rimskoga pojma imperator. Ostajem pri ovome izboru zbog Oktavijanove netradicionalne uporabe riječi imperator — naslov koji je zakonito nosio 43. godine prije Krista i kojega se trebao odreći te iste godine, ali nastavio ga je isticati ispred imena sve dok nije dobio novu počasnu titulu Augustus.

Pokušala sam ovome djelu pristupiti više kao romanu nego kao biografiji. Povijesni događaji, kao što su trijumfi, bitke, posvećenja i vjenčanja, uistinu su se dogodili, no malo sam promijenila njihov vremenski slijed kako bih osigurala da moja glavna junakinja bude stalno u središtu dokumentiranih događaja. Moje su odluke i promjene objašnjene u autoričinim napomenama na kraju ove knjige. Naposljetku, kada su god povijesni izvori bili nejasni, bestidno sam se priklonila onoj interpretaciji koja je bila povoljnija za Egipat, Selenu, njezinu obitelj ili štovanje kulta Izide, vjeri u kojoj je odgojena. Uostalom, ovo je njezina priča.

ZAHVALE

OVA JE KNJIGA plod ljubavi i neopisivo je mnogo ljudi kojima valja zahvaliti, a među njima osobito: mojoj agenciji Jennifer Schober, koja je vjerovala u ovu knjigu i mene. Cindy Hwang, mojoj urednici u Berkleyju. Svim mojim prijateljima u FiranMUX-u. Mojim kolegama i profesorima na Clarion Eastu, 2003. Članovima »Writers from Hell Group« na njihovoj kritici prve verzije ovoga rukopisa. Mojoj pripravnici Stephanie Wolfinger. Mojoj obitelji na njihovoj potpori. Rachel Blackman na svoj njezinoj pomoći u vezi s arheologijom svih ovih godina i na njezinu zdravom razumu. Također, Sabrini Darby na njezinim komentarima i entuzijazmu.

Što se tiče znanstvenoga aspekta ove knjige, mnogo mi je pomogao Dave Collier, čije me je stručno oko za povijesne detalje primoravalo da dobro utemeljim svoje odluke. Također sam se savjetovala s profesorom Duaneom W. Rollerom. Iako su mi obojica veoma velikodušno posvetili mnogo vremena i sa mnom podijelili svoje teorije, svaka pogreška u ovoj knjizi može biti samo moja.

Mnogo dugujem i radu ostalih književnika koji su također pokušali oživjeti Selenin svijet, uključujući Andreu

Ashton i Alice Curtis Desmond, koja je također zamišljala kako Selena nosi košaru smokvi svojoj majci. Iako je ovaj roman napisan prije objavljivanja knjige *Kleopatrina kći* Michelle Moran, njezina predivna knjiga i njezini poticaji pomogli su mi da se ponovno strasno predam pisanju. Međutim, upravo me je roman Beatrice Chanler iz 1934., *Kleopatrina kći, kraljica Mauretanije*, najviše inspirirao. Njezine su ideje, slike i uzvišena proza najviše utjecali na moje djelo. Knjiga gospođe Chanler osobito je zaokupila moju maštu svojom neobičnom teorijom — da su Kleopatra Selena i njezin brat blizanac bili religijski simboli.

Prihvativši i osuvremenivši ovu teoriju ponovnim zamišljanjem štovanja Izide, oslonila sam se ne samo na drevne izvore i suvremenu znanost, nego i na štovanje Izide onako kako je preživjelo do dana današnjega. Knjiga M. Isadore Forrest *Isis Magic* bila mi je od neprocjenjive pomoći u tom smislu, kao i sama gospođa Forrest, koja mi je ljubazno podastrla obavijesti o obredima koje je Selena mogla poznavati. Za druge čarobne zazive i formule, također sam konzultirala klasična djela E. A. Wallisa Budgea, s posebnim naglaskom na njegovu studiju o egipatskoj mitologiji u dva sveska *The Gods of the Egyptians*.

Moja zamisao da istražim antički moral seksualnosti kroz prizmu mitskih izidinskih obreda plodnosti ukorijenjena je u fascinantnoj knjizi Merlina Stonea *When God Was a Woman*, koju su pak inspirirala djela Roberta Gravesa. Iako se nikakva pisana potvrda o tajnim izidinskim obredima nije očuvala, oslanjala sam se na legendu koja govori o tome da je sama Izida bila prostitutka u Tiru. Također sam uzela u obzir Herodotovu tvrdnju da su se žene koje su slijedile kultove božica barem jedanput u životu podavale neznancima — misao je to koja se pojavljuje i kod Strabona. A, dakako, moram izraziti svoje divljenje i prema djelu *Metamorphoses* Luciusa Apuleiusa, izidinsko djelo i jedini roman na latinskome koji je očuvan u cijelosti.

Također, moram pohvaliti znanstveni članak W. W. Tarna naslova *Alexander Helios and the Golden Age*, kao

i onaj Duanca W. Rollera *The World of Juba II and Kleopatra Selene, Memoirs of Cleopatra* Margaret George te raskošan hollywoodski film *Kleopatra* s Elizabeth Taylor u glavnoj ulozi.

Za razumijevanje Selenina doma, oslonila sam se na *Aleksandrija: grad zapadne misli* Theodorea Vrettosa, a kako bih proniknula u isprepletenost međuodnosa između kulta Izide i kršćanstva, konzultirala sam djelo Elizabeth A. McCabe *An Examination of the Isis Cult with Preliminary Exploration into New Testament Studies*.

Navodi iz Vergilijevih djela preuzeti su iz prijevoda, kao što su *Vergil: Bucolics, Aeneid, and Georgics of Virgil* J. B. Greenougha i prepjev *Eneide* Johna Drydena. Također odajem priznanje radovima Henrija Frankforta u *Kingship and the Gods* kao temelj za Seleninu krunidbenu zakletvu. I naposljetku, željela bih zahvaliti Normandiji Ellis, čija mi je dirljiva reinterpretacija egipatske *Knjige mrtvih* u *Awekening Osirus* bila uzor u Kleopatrinoj molitvi pred smrt.

Kao dodatnu literaturu navela sam svoje izvore na web-stranici www.stephaniedray.com.

OSOBE

Kleopatrin dvor

KLEOPATRA, egipatska faraonka, kraljica kraljeva

MARKO ANTONIJE, njezin muž, rimski trijumvir

Kleopatra Selena, njihova kći, egipatska princeza

Aleksandar Helios, njihov sin, Selenin brat blizanac, egipatski princ

Ptolomej Filadelf, njihov sin, egipatski princ

Antil, osamnaestogodišnji sin Marka Antonija iz braka s pokojnom suprugom Fulvijom

CEZARION, kraljičin sedamnaestogodišnji sin iz ljubavne veze s rimskim diktatorom Julijem Cezarom

EUFRONIJE, odgojitelj Kleopatrine djece, dvorski vrač i izidinski svećenik

PETUBAST, kraljičin šesnaestogodišnji rođak, svećenik boga Ptaha

MARDION, kraljičin eunuh i glavni savjetnik

OLIMP, dvorski liječnik

IRA I HARMION, kraljičine sluškinje

Door Cezara Augusta

OKTAVIJAN, ili Gaj Julije Cezar Oktavijan, imperator i pobjednik
kod Akcija

JULIJA, njegova kći iz braka s bivšom ženom Skribonijom i njegovo
jedino dijete

LIVIJA, njegova žena

Tiberije, njezin najstariji sin iz prethodnoga braka

Druz, njezin najmlađi sin iz prethodnoga braka

OKTAVIJA, njegova sestra

Marcel, njezin sin iz prvoga braka

Marcela, njezina kći iz prvoga braka

Antonija Starija, njezina starija kći iz braka s Markom
Antonijem

Antonija Mlada, zvana i *Minora*, njezina najmlađa kći iz braka
s Markom Antonijem

Jul, njezin štićenik, sin Marka Antonija iz braka s njegovom
pokojnom ženom Fulvijom

AGRIPA, rimski vojskovođa i Oktavijanov najodaniji vojskovođa

MECENAT, Oktavijanov tajnik i veliki pokrovitelj umjetnosti

JUBA, učitelj djece na Oktavijanovu dvoru, svrgnuti princ Numidije

VERGILIJE, slavni pjesnik

KRISA, jedna od brojnih robinja u carskoj palači

Prolog

PROSINAC, 40. GODINA PRIJE KRISTA

Došli su iz Memfisa, Tebe i Heliopolisa kako bi posvjedočili rođenju Spasitelja. Robovi i oslobođenici, trgovci i zanatlije, pjesnici i svećenici — svi su došli. Babilonski proroci došli su sa svojim proročanstvima. Čak su i Rimljani došli, jer njihov je mistik Vergilije prorekao dolazak novoga razdoblja i boljih ljudi. Neki su došli na devama, neki na ribarskim brodicama, neki pješice. A svjetionik na Farosu, veličanstveno se uzdižući u luci, sve ih je dočekivao.

Aleksandrija je bila blistavo središte svijeta — njezini su stanovnici pripadali svim rasama, religijama i filozofijama. Gdje bi se drugdje mogao roditi Spasitelj? *Kada* nego ove sretne noći? Bilo je to uoči zimskoga solsticija, svetkovine Horusova rođenja, a mnoštvo je ispunilo trgove i mramorne terase. Vino je teklo u potocima, a glazba lutnje miješala se sa žamorom deset različitih jezika. Slatki miris tamjana ispunjavao je zrak, teži nego ikada prije jer ovo nije bilo obično slavlje.

Narod je vjerovao da će se kraljici Kleopatri i njezinu rimskom mužu roditi božansko dijete pa su nervozno čekali šapćući: »Dolazi nam Spasitelj!«

U zoru, glasnici su klicali: »Nova Izida podarila nam je boga Sunca i božicu Mjeseca!«

Dva Spasitelja, a ne jedan! Blizanci koji su zatvorili krug Izida-Oziris, baš kao što je bilo pretkazano. Dva djeteta koja će promijeniti svijet. Sada je taj svijet čekalo Zlatno doba.

Prvo poglavlje

Nešto se prijeteće migoljilo u košari koju sam nosila, ali rekli su mi da ne smijem skidati poklopac niti pitati što se skriva ispod njegove pletene trske. Košara je ugodno mirisala na cedrovinu i sočne smokve, no bila je ukrašena prikazima Anubisa — vodiča mrtvih sa šakalovom glavom.

Anubis je bio milostiv bog, stoga sam se trebala utješiti, no njegova mi je pojava samo povećala osjećaj strepnje. Otkako smo izgubili rat, Aleksandrija je utihnula i postala puna zlokobnog značenja.

Nekoć sam bila najsigurnije dijete u Egiptu, no sada mi svijet priprema užase na svakome koraku, a ovo živo meškoljenje u košari uvjerilo me da u rukama nosim izdaju. Odjednom sam zastala nasred ulice, ispod mramorne kolonade koja je nad nijemom ulicom bacala mračne sjene. »Ne želim više nositi ovu košaru«, rekla sam.

»Nekad moramo činiti ono što ne želimo, princezo Selena«, rekao je naš kraljevski učitelj, usuđujući se gurkati me svojim proročkim štapom. To što me bocnuo povrijedilo je moje kraljevsko dostojanstvo, no znala sam da ne smijem koriti Eufronija jer taj je stari vrač toga dana bio neuobičajeno tjeskoban. Metalan miris crne magije širio se iz njegove bijele lanene halje i slijedio ga dok se žurio svojim putem. Stalno se osvrtao i promatrao rimske stražare koji su nas pratili

na jedva pristojnoj udaljenosti, a iako je sunce bilo na zalazu, a večer prohladna, na njegovoj ćelavoj glavi blistale su kapljice znoja.

Eufronije je podigao mojega najmlađeg brata Filadelfa u naručje i uporno tražio da hodamo brže. »Požurimo se prije nego što se Oktavijan predomisli i zabrani vam da posjetite majku!«

Pokušavala sam održavati korak, no košara je bila nepodnošljivo teška, a rub moje haljine optočene biserjem zapeo je za moju posrebreanu sandalu. Čula sam kako se tkanina para, no uspjela sam održati ravnotežu, doduše uz prigovor: »Mogla bih hodati brže kada bi sluga nosio košaru! Zašto je ja moram nositi?«

Naposlijetku, nisam bila samo egipatska princeza. Zar nisam također bila kraljica cijele Cirenaike i Libije? Na glavi sam nosila kraljevski dijamem optočen biserjem. Zašto bih išta nosila sama, a kamoli nešto što me plašilo?

»Ja ću ti to ponijeti«, ponudio se Helios, moj brat blizanac.

No Eufronije je na to odmahnuo rukom. »Princezo Selena, vaša je majka zatražila da joj *vi* donesete košaru kao dar za vašega oca. Zar ćete iznevjeriti gospodara Antonija tako što se nećete pobrinuti za ono što je ostalo od njegove duše na ovome svijetu?«

Naš vrač nije trebao posegnuti za tupom oštricom krivnje, podsjećanje na to da je ovo od mene bila zatražila moja majka bilo je dovoljno da poslušam, no spominjanje mojega mrtvog oca bacilo me u šutnju ispunjenu tugom. *Moj jadni iznevjereni otac.*

Prvi sam ga put vidjela kada sam imala četiri godine. Nosio je mač za bokom, visok šljem ukrašen konjskom grivom i blještav oklop pod plaštem krvavo crvene boje; utjerao mi je strah u kosti. Kada sam prvi put čula njegove vojničke sandale kako grme po mramornim podovima, ustuknula sam i zaplakala. Majka me je podignula u naručje i rekla mi da se ne bojim, jer moj otac nosi darove za mene i mojega brata blizanca, a nju je došao isprostiti. Rimljani su naši prijatelji i štite nas, tada mi je rekla.

No sada znam da mi je lagala.

Kada su došli *pravi* Rimljani — jer tako su se nazivali Oktavijanovi ljudi — došli su nas pokoriti. Kada su došli *pravi* Rimljani, čak nas ni moj otac svojim moćnim mačem nije mogao zaštititi te je, ne mogavši živjeti s tom gorkom spoznajom, zario taj isti moćni mač u svoje nepokolebljivo srce.

Sada kada ga više nema, sve se raspada. Našu su palaču zauzeli neprijateljski vojnici, moja su dva najstarija brata nestala, a moja je majka postala zatočenica. Jedino što sam mogla bilo je nesigurnim korakom slijediti našega učitelja, ušutkana neopisivom težinom naše nevolje.

Prostrane ulice pokorene Aleksandrije bile su prazne. Samo su tende na tržnici stajale kao šareni podsjetnik na uobičajenu graju trgovaca. Čak su i hramovi zlatnih kupola bili napušteni, a ja sam se pitala jesu li nas napustili i naši bogovi.

»Gdje su svi?« upitao je mali Filadelf.

»Pobjegli su«, otresito je odgovorio Eufronije dok smo prolazili pokraj niza kipova unutar kraljevske palače. »Ljudi su pobjegli kada su čuli da dolaze Oktavijanove legije. Oni koji su ostali, zatvorili su se u svoje kuće, zaključali su i zakračunali vrata.«

»Znači, samo kipovi hrabro stoje pred Rimljanima«, rekao je Helios i osjetila sam kako se naježio. Od mračnog raspoloženja mojeg brata blizanca moje je postalo još crnje. Sa svojom teškom košarom, vukla sam se mramornim stubama i nisam mogla šuštati svojom suknjom na kraljevski način kako sam bila vježbala. Ionako sada nije bilo nikakve svjetine koja bi mi mahala. Došli smo u grobnicu moje majke u koju se sakrila od Oktavijana, no on ju je našao. Sada joj je zapravo postala tamnicom.

Eufronije je pristupio rimskim stražarima. »Došla su djeca kraljice Kleopatre u posjet. Časni je Oktavijan dao svoje dopuštenje.«

Jedan od stražara pretražio je Eufronija. Drznuo se staviti svoje nečiste ruke na svetu osobu našega vrača! Gledala sam taj prizor, zaprepaštena, pokušavala sam ne osvrtni se na neobično komešanje u košari, na jeku straha koji je obavio moje srce. Zatim se taj neotesani rimski stražar približio meni te sam mu pružila košaru, u nadi da će u nju posegnuti rukom. U nadi da će iz nje iskočiti taj zloduh koji se skrivao u njezinoj unutrašnjosti i usmrtiti ga!

No stražar je samo odmahnuo rukom i kao neku seljanku pozvao me da uđem. Bio je to prvi put, no ne i zadnji, da sam uvidjela s kakvom lakoćom Rimljani pokazuju prezir prema djevojkama. Dakako, moja je majka već odavno naučila tu lekciju.

• • •

Našli smo majku u njezinoj grobnici, kraj voštanoga kipa mogega oca. Pripremala je obrok za njegov *ka*, kao da je tek skromna supruga, a ne Kleopatra, egipatska kraljica.

Dok sam ja bila svijetle puti, njezina je bila bakrena, suncem pomilovana, kakva i dolikuje vladarici pustinjskoga naroda. Kosa joj je bila neobična mješavina: tamni pramenovi prošarani brončanima. Iako su joj crte lica bile grube, boja joj je bila kao u zlatne božice. Milijuni ljudi vjerovali su upravo u to — da je ona ponovno rođena Izida.

Svjetlo svijeća plesalo je na pozlaćenim zidovima grobnice i okruživalo je eteričnim sjajem pa sam na trenutak pomislila da izvodi čarolije nad očevim kipom. Običan puk govorio je da kipovi u koje je udahnut *ka* mogu oživjeti, no Eufronije nam je rekao kako ostatak duše mogega oca mora kroz vrata proći u novi život, a moja se majka s njime složila.

Sada se okrenula prema nama, lice joj je poprimilo izraz nezemaljskoga spokoja, koji je samo pridonio mojim bojaznima jer moja majka nikada nije bila poznata po spokoju. Naložila je svojim sluškinjama Iri i Harmion da od mene preuzmu košaru koju sam im rado predala. Zatim je raširila ruke. »Dođite.«

Potrčali smo k njoj.

»Vojnici su posvuda!« zaplakao je Filadelf, jer imao je tek šest godina i bio je uplašen.

»Ne plači«, zapovjedio je Helios.

»U redu je«, rekla je moja majka, prstima nježno milujući obraze mogega uplakanog brata. »Kraljevi i kraljice plaču kada su s rodbinom. Skrivajte svoju tugu od podanika i neznanaca.«

»Rimljani nam ne žele ništa reći«, rekla sam susprežući vlastite suze. »Gdje je Cezarion? Gdje je Antil? Što je s našim rođakom Petubastom? Svi su oni nestali iz palače!«

»Petubast je mrtav.« Odgovorila je jednostavno, kao da tako manje boli. »A Antila su zaklali dok je molio za milost pod Cezarovim kipom.«

Oteo nam se prigušeni krik. Petubast je bio mladi Ptahov svećenik, nije bio ratnik. Antil je bio sin mogega oca i Rimljanke, njegove supruge, no došao je živjeti s nama prije mnogo godina i svi smo ga zavoljeli. Bilo je nezamislivo da nijednoga više nema.

»Kako su mogli ubiti Antila?« zaplakao je moj brat bliznac.
»On je jedan od *njih*! On je Rimljanin!«

Majka nas je čvršće privinula u zagrljaj i prošaptala: »Bez obzira na sve njegove riječi o Republici, Oktavijan je običan despot. Ne poštuje nikakav zakon ni rodbinsku vezu. To dobro upamtite.«

»A što je s Cezarionom?« Htjela sam znati što se dogodilo mojemu najstarijem bratu. »On je egipatski kralj. Ne smiju i njega ubiti!«

Srce mi je lupalo dok sam čekala majčin odgovor. Nije me pogledala u oči dok je govorila. »Cezariona nema.«

Nema? Što je htjela reći time?

Nekada se činilo da je Helios naslijedio više rimskog stoicizma nego što ga je posjedovao čak i moj otac, jer njegova se čeljust objesila uz sumorno negodovanje. »Misliš, pobjegao je?«

»Nekada je bolje odgoditi borbu za budućnost«, odgovorila je majka.

Osjećala sam kako u mom bratu blizancu kipti bijes. Tražeći metu, okomio se na Eufronija. »Zašto se narod nije borio za nas? Zar su kukavice? Zar nas mrže?«

Stari je vrač znao da bez dopuštenja ne smije prozboriti u kraljičinoj prisutnosti, pa se pozabavio paljenjem obrednih svjetiljki od alabastra dok je majka primila Heliosa za bradu i prisilila ga da je pogleda. »Heliose, naredila sam narodu da se prestane boriti. Kada je umro vaš otac, izgubili smo svu prednost. Da smo pružili otpor, Rimljani bi spalili grad. I predobro znadem koliko Rimljani vole vatru.«

Već su bili spalili luku, skladišta puna knjiga za Veliku knjižnicu, a čak i njezina muža Julija Cezara. Kao da se svega toga sada prisjećala dok je zarivala lice u moju kosu. »Heliose i Seleno. Moje sunce i moj mjesec. Zar je već došlo vrijeme rastanka? Kao da mi vas je jučer Izida podarila, a ne prije cijeloga jednog desetljeća.«

S jednoga stupa optočenog lazuritom padala je plava sjena na lice mojega brata blizanca koji je upitao: »Zašto se opraštamo?«

Majčin je pogled bio miran, no glas joj je zadrhtao. »Vi morate u Rim, djeco, no ja idem nekamo drugamo. Kada mene ne bude bilo, Oktavijan neće imati razloga da vas ubije. Bez mene, vas će *trebati*.«

Jeza koja mi je prožimala ruke dok sam nosila košaru sada se

uzdizala mojom kralježnicom. Prvi sam put shvatila da je moja majka nakanila umrijeti.

Helios je zacijelo shvatio to isto jer lice mu je smjesta pocrvenjelo. »Rekla si da za tri dana svi idemo u Rim!«

»To sam rekla jer su nas Rimljani slušali«, promrmljala je majka.

Posegnula je za Heliosovim rukama, no on je ustuknuo kao opečen. Osjetila sam paniku koja mu je zatitrala licem kao da sam je i sama osjećala. I *jesam* je osjećala.

»Nemamo mnogo vremena«, rekla je majka. »Zato dobro slušajte. Kada nam je Oktavijan navijestio rat, rekao je da se žena ne smije smatrati ravnopravnom muškarcu. Bio je to pravedan povod u ime kojega su Rimljani povelili rat, pa će vam u Rimu biti teško. Nastojat će da zaboravite tko ste ili vas natjerati da se toga sramite. No ne smijete zaboraviti i ne smijete se sramiti.«

»Rekla si da *svi* idemo u Rim«, uporno je govorio Helios, kao da će ponavljanjem to postati istina.

Majka se pretvarala da ga ne čuje. »Eufronije vas je učio o devet tijela, zar ne? Vaš je otac propisno sahranjen, pa njegov *ankh*, njegovo duhovno tijelo, putuje prema zagrobnome životu. Ja ću mu se sada pridružiti.«

Pogledala sam u smjeru grobnice gdje je sa svojom ratnom opremom počivao moj otac. Bio je kršan muškarac, ratnik debela vrata i širokih ramena koji mi se, usprkos tome, klanjao i nazivao me svojom princezom. Nekada bi, nakon svojih bitaka, došao kući, zgrabio me i nosio pod jednom rukom dok je hodao. A katkada bi čak hodao na sve četiri, pretvarao se da me vreba poput neke od velikih mačaka iz džungle. To je bio otac kojega sam izgubila, a sada je i moja majka odlučila da će ostati ovdje s njime, u ovoj grobnici, zauvijek.

Sluškinje su joj već pripremale kraljevsko ruho. Ne kraljevski dijadem kuće Ptolomejevića, nego drevne, davno napuštene egipatske simbole — bijelu krunu Gornjega Egipta i malenu crvenu krunu Donjega Egipta, zajedno s bičem i zakrivljenim štapom.

Shvatila sam da plačem tek kada su moje suze kapnule na mramorni pod. »Ne želim da i ti umreš!«

»Seleno«, rekla mi je majka. »Uskoro ću se pridružiti bogovima Zapada i proći kroz vrata koja me vode mojoj sudbini — a i tvojoj.«

Nisam mogla podnijeti njezin odsutan pogled. Kao da je već počela svoje putovanje. »Molim te, nemoj umrijeti«, preklinjala sam je. »Učinit ću sve što mi zapovjediš!«

Filadelf mi se pridružio u zaklinjanju. »Ne, majko, molim te, ne ostavljaj nas!«

U tom trenutku, majčine su se suze napokon prelile preko njezinih trepavica. Prinijela je Filadelfove ruke usnama i poljubila svaki od njegovih debeljuškastih prstiju. »Smrt, ako se pravilno izvede, prijelaz je iz ovoga svijeta u drugi. Ona ne mora biti nikakav kraj. Ne bojim se, pa se ni vi, djeco, ne trebate bojati.« Zatim su joj se usne zgrčile u bolan izraz. »Stalno vas nazivam djecom, no nikada vam nisam dopustila da budete djeca. Rođeni ste kao kraljevi i kraljice, a sada ste kao što sam i ja bila u vašoj dobi. Gledate kroz uvele oči. Pogotovo ti, Seleno. To je tvoja sreća i tvoje prokletstvo.«

»Vaše Veličanstvo«, prekinuo ju je Eufronije. »Sunce samo što nije zašlo. Više nema mnogo vremena.«

Majka je polako kimnula glavom i treptajima odagnala suze. »Donesite mi moju čarobnjačku škrinju.«

»Mogu vam pomoći u izvođenju *heke*«, rekao joj je Eufronije dok smo se okupljali oko uljanice.

»Ne«, rekla je. »Ostavi svoju magiju za vrijeme koje predstoji. Upotrijebit ću što mi je ostalo za djecu.«

Zatim se moja majka zagledala u plamen dok je slatkasti dim ispunjavao grobnicu, a blagi miris magije obavijao se oko nas. Progovorila je strožim glasom. »Večeras imam dar za svakoga od vas. Da vas štiti kada mene više ne bude.«

Iz škrinje majka je izvadila ogrlicu sa zlatnim amuletom i stavila je Filadelfu oko vrata. Njegovo je čelo dotaknula svojim i rekla: »Ptolomeju Filadelfu, podajem ti svoj vid.« Zatim je prošaptala čarobne riječi nad amuletom kako bi ga prožela svojom moći. »*Oh, Ozirise, oče moj, Horuse, brate moj, Izido, majko moja, odmatam povelje i vidim.*«

Filadelfove su se blage smeđe oči uznemirile, a potom je ustuknuo kao da je vidio nešto što ga je prestrašilo. Helios i ja okrenuli smo se u isti mah, bojeći se da su u ovo svetište ušli Rimljani, no vidjeli smo samo majčine sluškinje.

Zatim je majka oko Heliosova vrata stavila amulet u obliku zlatnog supa, a on je pognuo glavu, ruke su mu bile stisnute u šake od nemoćnoga bijesa. »Aleksandre Heliose, predajem ti svoju moć, svoj *sekhem*.« Primila ga je za ruku dok je izgovarala svete riječi: »*Vrhovna vlast cijeloga svijeta određena je za njega. Neka ratuje snažno i neka se njegova djela pamte. Njegova majka, moćna gospodarica Izida, neka ga štiti i preda mu svoju snagu.*«

Naposlijetku, majka je prišla meni. Oko vrata pričvrstila mi je mali privjesak od žada u obliku žabe. Stisnula sam oči jer su mi se amuleti moje braće činili mnogo dojmljivijima. Sa zanimanjem pročitala sam riječi ugravirane na žabinu zelenom trbuhu i znatiželjno podignula obrve.

»Pročitaj ih naglas«, rekla mi je majka.

Riječi su iz mene izašle odvažne i snažne. »Ja sam Uskrsnuće.«

U tom je trenutku kroza me prošla sila koju nikada prije nisam osjetila. Čarolija.

Zeleni valovi Nila oplahnjivali su moju svijest, povlačili me u močvarnu trstiku budnoga sna gdje je sve vrvjelo od života. Vidjela sam žabu i ribice, mulj koji daruje život slijegao se na polja, a kamo god da sam se okrenula, u vodi su se skupljale ptice, a lotosi su cvjetali. Prstima sam šarala krugove u snenoj rijeci u kojoj su ribe izranjale na površinu. Hodala sam po suhom smeđem lišću prema obali, kada se odjednom sve ponovno zazelenjelo, puno života. Zagledala sam se u strvinu neke zmije koju je donijela voda, a ona je oživjela, migoljava i blistava.

Bilo je to nešto najljepše što sam ikada vidjela, no silina prizora bila je prevelika. Koljena su me izdala. Majčine ruke što su me vodile uhvatile su me da ne padnem. »Kleopatro Seleno, predajem ti svoj duh, svoj *ba*. Ti si sada Uskrsnuće.«

Počela sam se tresti, usne su mi zadrhtale. »Ne razumijem.«

»Tako je i bolje«, rekla je. »Rimljani ne prežu od mučenja djece kako bi doznali ono što im treba. Otac bi ti rekao da živiš sve dok možeš živjeti časno. Ja ti kažem da živiš dok god možeš služiti Izidi. Štuj je i slijedi njezinu volju. Zakazat ćeš, i ja sam zakazala mnogo puta. No ipak, moraš ustrajati. Budi milostiva prema siromašnima i bolesnima. Pomaži bespomoćnima i potrebitima. Budi ljubazna kad

god možeš i opaka kad to moraš. Upamti da Egipat i naša vjera žive u tebi.«

Helios je odmahnuo glavom, ne želeći više čuti ni riječi. Ni ja to više nisam željela. Željela sam da sve to prestane — da se sve vrati u ono vrijeme prije nego što je Oktavijan došao sa svojim legijama. No majka nas je primorala da slušamo. »Samo su tri tinte kojima vladari pišu svoju povijest. Znoj, krv ili suze. Zato pomno odaberite svoju tintu jer jednoga će dana Anubis vagati vaše srce. Ako ono bude crno i puno grijeha, bacit će ga krokodilima u času posljednjega suda. No budete li vjerni, Izida će vam podariti besmrtnost.«

Majka nas je posljednji put privinula u zagrljaj, a zatim je pozvala našeg učitelja. »Eufronije, odvedi djecu i predaj ove voštane pločice Oktavijanu. One sadrže moje posljednje želje. Čekaj dok ne bude prekasno da me ožive jer to će zasigurno pokušati. Njegovi će mu savjetnici reći da se veseli tome što sam mrtva, a on će shvatiti da je za njega tako bolje. No u tom čovjeku ima nečega mračnog i izopačenog. Oktavijan uvijek najviše želi ono što ne može imati.«

Eufronije se duboko naklonio. »Bit će mi čast spasiti vas od njegovih kandža, Vaše Veličanstvo. Nadao sam se da ću u ovoj Rijeci vremena moći dovršiti s poučavanjem blizanaca...«

»Nije bilo vremena, Eufronije, razumijem«, rekla je.

Starčeve su oči zablistale. »Sve će biti izvršeno kako ste zapovjedili.«

Pružila mu je ruku — što je rijetka gesta jedne egipatske kraljice, dodirnuti nekoga tko nije član njezine obitelji. »Tvoja mi je odanost vrijedila više nego sve zlato ovoga svijeta.«

Eufronije je poljubio njezin prsten od ametista, a onda se povukao kao da su ga riječi izdale.

»A sada odvedi djecu«, rekla je.

Eufronije je pokupio pločice i povukao me za ruku dok sam pokušavala suspregnuti jecaje. Uzviknula sam: »Mogli bismo zajedno pobjeći! Mogli bismo otići onamo gdje nas Rimljani nikada ne bi našli!«

»Seleno!« odvrtila je moja majka otresito. »Idem na jedino mjesto kamo me Rimljani ne mogu slijediti. Ti si Ptolomejevička, kraljica i Izidino utjelovljenje. Upamti to.«

Dok smo odlazili, majka je stavila košaru u svoje krilo. Gurnula je ruku ispod poklopca i začula sam zmiju kako sikće. Zatim je prošaptala posljednje riječi koje sam od nje čula. *»Možda ću nestati u prahu, no moj duh ostaje. Sada polazim na put kući i iako je moja zemlja na ugaru, a moje se palače pretvaraju u pijesak, Egipat u meni živi milijun godina. Ne bojim se jer smrt nije kraj. Opet će me vatra grijati, muškarac će me ljubiti, djeca će se igrati u mojem krilu. U Vječnome Nilu živjet ću zauvijek.«*